

akona ki te reo Maori ko te haere ke ki nga kura pakeha, ko te kore e haere ki Te Aute. Ko Te Aute tetahi o nga tino kura o Nui Tireni inaianei. Tirohia a Apirana Ngata, kei te tuku tonu i ana tamariki ki Te Aute, ki te kura i whakaakona ai ia. E whai ana ranei etahi tangata kia nui ake a ratou tamariki i a Apirana?

Ko tetahi mea e kore e taea te kaupare ko te ngaro o te Maori ki roto o te pakeha. Ko te hunga hei whakahohoro i tenei ahuatanga ko te hunga e kore nei e whakaako i a ratou tamariki ki te reo Maori, e tuku ke nei i a ratou tamariki ki nga kareti pakeha. Ko enei tamariki hoki tera e whakahawea ki te Maori. Me ki ake e au i konei ka nui te whai o nga kotiro matatu o toku takiwa he Maori ano he tane ma ratou. ruarua nei e whai ana i te pakeha.

Otira ko te hiahia o Herepete ko te tu o te Maori: e tu rangatira ranei, e tu pononga ranei; e whai-rawa ranei, e noho porohē ranei i te ao. Ki toku whakaaro e kore te Maori e tu rangatira: ko to ratou nuinga hei kai-mahi, hei pononga ma te pakeha. A te wa e tino nui ai te pakeha, e pipiri ai, e tau-tututute ai, ka romia te Maori e te pakeha. Ko te nuinga o te Maori inaianei he kai-mahi na te pakeha a ko etahi kua patipati ki te pakeha, kua rite ki te kuri e tata nei te waero ki tona rangatira. E penei ai te tu o te Maori na te kore whenua. Ko nga hapu anake e mau ana ki o ratou whenua e kore e noho pononga ma te pakeha. Ka mutu tonu te oranga tika mo te Maori ko te whenua anake. Ki te kore tena, hei pononga ia. Ko nga roia, ko nga takuta, ko nga tangata hokohoko Maori e kore e manaakitia e te pakeha a kaore tonu hoki i te manaakitia e etahi Maori. He tika e whiwhi etahi Maori ki etahi turanga nunui o te pakeha engari takitahi nei, ko nga tangata tino matatu. Kaore te pakeha e pai kia whakawhiwhia te Maori ki nga turanga nunui. No te tau 1814 ka u mai te whakapono ki enei moutere otira kahore ano kia maha nga tau i tu ai te kenana tuatahi o te Maori e hara i te mea he kore tangata tika i nga tau maha ka pahure nei engari he kore noa iho i maharatia, he kore no te Maori i hiahiaitia kia tu i nga turanga teitei. He aha te pai o nga kura Maori me he mea he torutoru rawa nga Maori e tika ana hei kai-whakaako? Ahea ano tu ai he Maori hei tiati mo te Kooti Whenua Maori? Kei runga noa atu etahi Maori i etahi pakeha e whakaturia ana hei tiati, ahea ano whakawateatia ai nga tari Maori mo te Maori anake?

E marama ana, e koro. Herepete, kahore taku titiro whakamata mo te ahua o te Maori a enei tau maha e heke iho nei, i te ahua eka engari kei te tumatatenga. No te mea ahakoa kua maturutia te Maori ki roto o te whakapono, o te maramatanga, kei te ao tawhito rawa atu etahi hapu, etahi iwi; kei te kahakihakina noatia e nga whakaakoranga maha, e nga hahi huhua, e nga tohunga tokomaha. Ko te tino hua o enei mea katoa ko te whakataumaha, ko te whakapouri, ko te whakapokaikaha.